

N. Iorga era convins că imperiul habsburgic reprezenta cel mai mare pericol pentru independența popoarelor din Balcani și pentru statul român independent. Studiul istoriei l-a dus pe savantul român la concluzia că în decursul veacurilor popoarele din Balcani au avut o soartă identică. Arătând că Serbia și România intră, amândouă, în planurile de expansiune habsburgică, N. Iorga scria că „sfîrcul biciului care-i înfășoară pe ei (pe sîrbi — n.n.) lovește și în obrazul nostru (al românilor — n.n.)”¹. În cadrul unei conferințe ținută în folosul refugiaților sîrbi din România, N. Iorga afirma: „cred în viitorul lor, cum cred în viitorul nostru; privesc suferința lor cum aș privi suferința noastră”².

El considera că cîmpirirea Serbiei de către Austro-Ungaria reprezintă o „denegare a dreptului de a trăi al unui popor, al unuia care stă atît de aproape de noi, atît de aproape sufletește și materialicește, încît o lovitură care se îndreaptă împotriva lui este o lovitură care se pregătește împotriva noastră”³. Pentru că, sublinia N. Iorga, Austro-Ungaria are „un ideal de dominație în Peninsula Balcanică, unde s-a coborît prin Bosnia și Herțegovina, definitiv anexate după revoluția turcească din 1908, unde rivnește Albania, Salonicul, coasta Albaniei, egemonia peste slavi, români, turci și greci”⁴.

Încă în 1913, vorbind despre tendințele expansioniste ale marilor puteri în regiunea Dunării, N. Iorga scria despre „simțul popoarelor de pe amîndouă malurile că pot trăi de sine, că sînt datorate față de ele, față de trecutul și de viitorul lor, să trăiască o viață deosebită, iar nu numai ridicînd mereu cu fiecare prilej două degete către marea pedagogă a Europei”⁵.

În acest spirit, după ce armatele austro-ungare au ocupat Serbia, N. Iorga și-a intensificat activitatea în sprijinul sîrbilor, care, după propria sa expresie, „luptă pentru o cauză dreaptă”⁶, pentru pămîntul strămoșesc și pentru existența lor ca popor⁷.

În acea perioadă grea pentru poporul sîrb, N. Iorga a ținut mai multe comunicări și conferințe, a scris numeroase articole cu scopul de a mobiliza opinia publică în sprijinul acestuia. Dintre acestea cităm: *Pagini despre Serbia de azi, Politica austriacă față de Serbia, Imperialismul austriac și cel rus în dezvoltare paralelă, Dreptul la viață al statelor mici, Oltenia și Serbia, Din legăturile noastre cu sîrbii, Serbia eroică și martiră* etc. La crearea sentimentului de compasiune pentru Serbia, la cultivarea sentimentului solidarității cu poporul sîrb care a existat în opinia publică românească, o contribuție importantă a adus N. Iorga. În același timp, prin activitatea sa laborioasă, marele istoric a amplificat sentimentele de ură ale poporului român împotriva monarhiei habsburgice și dorința de a contribui, prin orice mijloace, la eliberarea fraților din Transilvania. Luînd apărarea poporului sîrb, a popoarelor din Balcani,

¹ «Neamul românesc pentru popor», nr. 26 din 20 iulie 1914.

² N. Iorga, *Oltenia și Serbia*, Vălenii de Munte, 1915, p. 16.

³ N. Iorga, *Politica austriacă față de Serbia*, p. 4.

⁴ N. Iorga, *Chestiunea Mării Mediterane*, Vălenii de Munte, 1914, p. 259.

⁵ N. Iorga, *Chestiunea Dunării*, Vălenii de Munte, 1913, p. 5.

⁶ N. Iorga, *Serbia eroică și martiră*, Vălenii de Munte, 1915, p. 14.

⁷ N. Iorga, *Imperialismul austriac și cel rus în dezvoltarea paralelă* București, 1914, p. 1; N. Iorga, *Oltenia și Serbia*, Vălenii de Munte, 1915, p. 3.